

Euroopan unionin Venäjän vastaiset öljypakotteet
Ukrainan tilanteen seurauksena

Suvi Marjoniemi

2025 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Euroopan unionin Venäjän vastaiset öljypakotteet Ukrainan tilanteen seurauksena

Suvi Marjoniemi
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu 2025

Suvi Marjoniemi

Euroopan unionin Venäjän vastaiset öljypakotteet Ukrainan tilanteen seurauksena

Vuosi 2025 Sivumäärä 37

Opinnäytetyössä käsiteltiin Euroopan unionin (EU) asettamia öljypakotteita Venäjää vastaan sen Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen myötä. Tarkoituksena oli tarkastella unionin antamia päätöksiä ja asetuksia. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten unioni on perustellut asettamiaan pakotteita, millaisia unionin asettamat pakotteet ovat luonteeltaan ja millaisia vaikutuksia öljypakotteilla on ollut unionin jäsenvaltioihin, Venäjään ja kolmansiiin maihin. Aihetta lähestyttiin EU-oikeuden näkökulmasta erityisesti silmällä pitäen EU:n asettamia öljypakotteita, Venäjän saadessa merkittäviä tuloja öljykaupasta. Aihetta käsiteltiin lainopillisen tutkimusmenetelmän avulla perehtyen EU:n lainsäädäntöön. Oikeudellisina lähteinä käytettiin EU:n perussopimuksia, unionin antamia päätöksiä ja asetuksia sekä EU-oikeutta käsittelevää oikeudellista kirjallisuutta.

EU asetti ensimmäiset pakotteet Venäjää vastaan vuonna 2014, ja on tämän jälkeen ainoastaan lisännyt Venäjän vastaisten pakotteiden määrä antaen viimeisimmät pakotteet vuonna 2025. EU on pyrkinyt Venäjän vastasilla pakotteilla tukemaan Ukrainan itsenäisyyttä, estämään Venäjää jatkamasta hyökkäyssotaa ja painostamaan Venäjää lopettamaan sotilaalliset toimensa. EU:n asettamat öljypakotteet kieltävät raakaöljyä ja öljytuotteita koskevan kaupankäynnin sekä tähän liittyvän teknisen avun, välityspalvelujen, rahoituksen tai rahoitusavun tarjoamisen. EU:n asettamien pakotteiden myötä Venäjän öljynvienti unionimaihin on supistunut ja Venäjä on joutunut myymään öljyään halvemmalla muihin öljyntuottajiin verrattuna. Öljypakotteet ovat kuitenkin näkyneet negatiivisesti unionin jäsenvaltioiden energiateollisuudessa sekä nostaneet öljyn hintaa kansainvälisillä markkinoilla. EU on lisännyt öljypakotteita ja pidentänyt niiden voimassaoloaikoja useaan kertaa. Öljypakotteita tullaan todennäköisesti jatkamaan, kunnes Venäjän toimet Ukrainassa loppuvat.

Asiasanat: Euroopan unioni, EU-oikeus, Venäjäpakotteet, öljypakotteet

Suvi Marjoniemi

European Union oil sanctions against Russia following the situation in Ukraine

Year

2025

Pages

37

This Bachelor's Thesis dealt with the oil sanctions the European Union (EU) has imposed against Russia following its attack on Ukraine. The aim was to examine the decisions and regulations adopted by the EU. This Thesis aimed to find out how the Union has justified the sanctions, what kind of oil sanctions the Union has imposed, and what the effects of the oil sanctions have been on the Member States of the Union, Russia, and third countries. The topic was approached from the perspective of EU law, precisely concentrating on the EU's oil sanctions, given the significant revenues Russia receives from oil trade. The topic was addressed using a legal research method by examining EU legislation. The legal sources used were the EU Treaties, decisions and regulations adopted by the Union, and legal literature on EU law.

The EU first imposed sanctions against Russia in 2014 and has since only increased the number of sanctions against Russia, with the latest sanctions imposed in 2025. The EU has used sanctions against Russia to support Ukraine's independence, prevent Russia from continuing its war, and put pressure on Russia to end its military action in Ukraine. The EU oil sanctions prohibit trade in crude oil and oil products and technical assistance, brokering services, financing, or financial assistance related to the oil trade. The EU sanctions have reduced Russian oil exports to the EU and forced Russia to sell its oil at lower prices than other oil producers. However, the oil sanctions have had a negative impact on the energy industry in the Member States of the Union and have increased the price of oil on international markets. The EU has increased oil sanctions and extended their duration several times. The oil sanctions will probably continue until Russia's actions in Ukraine come to an end.

Keywords: European Union, EU law, Russia sanctions, oil sanctions

Lyhenteet

EU	Euroopan unioni
EY	Euroopan yhteisöt
IEA	International Energy Agency
SEU	Sopimus Euroopan unionista
SEUT	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta
YK	Yhdistyneet kansakunnat
YUTP	Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

Säädösluettelo

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 952/2013 unionin tullikoodeksista

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1226 unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelystä ja direktiivin (EU) 2018/1673 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2022/328 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2022/428 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta neuvoston asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2022/879 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2022/1904 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2022/2367 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2022/2474 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2023/427 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2023/1214 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2024/1745 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2024/3192 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) 2025/395 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EU) N:o 269/2014 Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä

Neuvoston asetus (EU) N:o 833/2014 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta

Neuvoston asetus (EU) N:o 960/2014 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta

Neuvoston asetus (EY) N:o 428/2009 kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2022/264 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2022/327 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2022/430 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2022/884 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2022/1909 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2022/2369 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2022/2478 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2023/434 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2023/1217 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2024/1744 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös (YUTP) 2025/394 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston päätös 2014/145/YUTP rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta

Neuvoston päätös 2014/512/YUTP rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta

Neuvoston päätös 2014/659/YUTP rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta

Neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) 2025/527 Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 269/2014 täytäntöönpanosta

Sisällys

1	Johdanto.....	10
2	Tutkimusmenetelmä ja tavoitteet	11
3	Euroopan unionin oikeus	12
3.1	Primaari- ja sekundaarioikeus.....	13
3.2	Toimielimet ja lainsäätämisyjärjestys.....	15
4	Ukrainan tilanne 2010- ja 2020-luvuilla	17
5	Öljypakotteet	20
5.1	Raakaöljy ja öljytuotteet	23
5.2	Hintakattomekanismi	24
6	Öljypakotteiden vaikutukset.....	27
6.1	Väliaikaiset poikkeukset.....	29
6.2	Pakotteiden kiertäminen.....	30
7	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	32

1 Johdanto

Euroopan unionin neuvoston 23. helmikuuta 2022 antaman päätöksen (YUTP) 2022/264 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohdan 4 mukaan Euroopan unionin neuvosto vahvistaa, että unioni on täysin sitoutunut Yhdistyneiden kansakuntien (YK) peruskirjassa ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön perustamisasiakirjoissa vahvistettuihin Euroopan turvallisuuden peruseriaatteisiin. Peruseriaatteisiin, joihin kuuluvat valtioiden tasa-arvoinen täysivaltaisuus ja alueellinen koskemattomuus, rajojen loukkaamattomuus, pidättyminen voimakeinojen käytöstä tai niillä uhkaamisesta sekä valtioiden vapaus valita omat turvallisuusjärjestelynsä tai muuttaa niitä. Neuvoston mukaan kyseisistä periaatteista ei voida neuvotella eikä niitä voida tarkistaa tai tulkita uudelleen. Neuvosto toteaa, että näiden periaatteiden rikkominen, on este yhteiselle ja jakamattomalle turvallisuusalueelle Euroopassa ja uhkaa rauhaa sekä vakautta Euroopan mantereella. Neuvosto toteaa, että kaikilla Venäjän Ukrainaan kohdistamilla sotilaallisilla hyökkäyksillä on seurauksena monenlaiset alakohtaiset ja yksittäiset rajoittavat toimenpiteet, jotka toteutetaan koordinoitusti kumppani maiden kanssa.

Euroopan unioni (EU) syntyi toisen maailmansodan jälkeisessä Euroopassa, jossa keskeisenä tavoitteena oli rauhan säilyttäminen Euroopassa sijaitsevien valtioiden välillä.¹ Euroopan unionin perussopimukset määrittelevät unionin toimielimet ja niiden keinot vaikuttaa unionissa voimassa olevaan lainsäädäntöön, jota kaikkien jäsenvaltioiden tulee noudattaa. Osa Euroopan unionin yhteistä lainsäädäntöä on unionin henkilöihin tai yhteisöihin kohdistamat rajoittavat toimenpiteet, joista voidaan käyttää termiä pakote. Pakotteiden tarkoituksena on osana ulkopoliittisia toimenpiteitä vaikuttaa pakotteiden kohteena olevien tahojen harjoittamaan kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta uhkaavaan politiikkaan tai toimintaan.²

EU asetti ensimmäiset pakotteet Venäjää vastaan vuonna 2014, kun Venäjän sotavoimat ylittivät laittomasti Ukrainan valtion rajat. Tämän jälkeen Venäjä on ainoastaan kasvattanut sotilaallisia toimiaan ja aloittanut vuonna 2022 täysimittaisen hyökkäyssodan Ukrainassa. EU on pysynyt samalla linjalla ja ainoastaan lisännyt Venäjän vastaisten pakotteiden määrää, viimeisimmät pakotteet Venäjää vastaan EU on asettanut vuonna 2025.³ EU on asettanut Venäjää vastaan muun muassa lukuisia talouspakotteita, joista erityisesti öljypakotteilla on ollut

---

¹ Raitio & Tuominen 2020, 20.

² Ulkoministeriö 2025. Mitä ovat kansainväliset pakotteet.

³ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2025. Aikajana - EU:n pakotteet Venäjää vastaan.

merkittäviä vaikutuksia Venäjän talouteen ja sotilaallisen toiminnan rahoittamiseen. Venäjä saa huomattavia tuloja öljyn myynnistä ja kuljetuksesta, joten tässä opinnäytetyössä keskitytään talouspakotteiden tarkastelussa raakaöljyä ja öljytuotteita koskeviin pakotteisiin sekä niistä seuranneisiin vaikutuksiin Euroopassa, Venäjällä ja Keski-Aasiassa. Öljypakotteiden vaikutukset ovat näkyneet Venäjän ohella vahvasti myös unionin jäsenvaltioissa ja Keski-Aasian valtioissa. Pakotteiden hankaloittaessa öljyn myyntiä ja vientiä Venäläiset toimijat ovat aktiivisesti pyrkineet kiertämään EU:n asettamia pakotteita.⁴ Öljypakotteiden kiertämisen estämiseksi ja ehkäisemiseksi unioni on tiukentanut entisestään Venäjän vastaisia pakotteita ja velvoittanut jäsenvaltioissa toimivia yrityksiä kieltämään tuotteidensa jälleenviennin Venäjälle.

2 Tutkimusmenetelmä ja tavoitteet

Opinnäytetyön aihetta lähestytään oikeusdogmatiikan eli lainopin näkökulmasta. Lainopillisessa tutkimuksessa oikeuslähteiden avulla selvitetään voimassa olevan oikeuden sisältöä ja keskeisenä tavoitteena on tutkia, miten lakia tulee tietyssä tilanteessa tulkita. Tutkimuksen kohteena ovat oikeuslähteet eli juridiset tekstit, joiden sisällön merkitystä pyritään tutkimuksella täsmentämään. Oikeusdogmatikassa käytettäviä metodeja eli tutkimusmenetelmiä ovat oikeuslähde- tulkinta- ja argumentaatio-oppi.⁵

Oikeuslähdeopin avulla määritellään, mitä lähteitä saa ja pitää käyttää oikeudellisessa tulkinnassa, sekä mikä on eri oikeuslähteiden välinen keskinäinen painoarvo. Tulkintaopin avulla taas määritellään, mikä on oikeuslähteiden sisältö eli oikeudellinen merkitys, ja miten eri oikeuslähteitä tulisi käyttää. Oikeuslähde- ja tulkintaopin avulla voidaan muodostaa kokonaiskuva voimassa olevaan oikeuteen kuuluvista oikeusnormeista, joiden olemassaolo edellyttää argumentaatiota eli perusteluja. Argumentaatioopin avulla määritellään, mitkä seikat tulee perustella ja mitkä seikat voidaan jättää perustelematta, jotta oikeusnormia koskeva kannanotto on uskottava.⁶

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten Euroopan unioni perustelee asettamiaan pakotteita, millaisia unionin asettamat öljypakotteet ovat luonteeltaan, ja millaisia vaikutuksia öljypakotteilla on ollut unionin jäsenvaltioihin, Venäjään ja kolmansiin maihin. Euroopan unionin lainsäädäntöä tulkitaan sen antamien asetusten, direktiivien ja päätösten avulla.

---

⁴ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2024. Tietoa EU:n Venäjän vastaisista pakotteista.

⁵ Rautiainen, Kostiainen, Määttä & Kurki 2023. 1. Johdanto ja 3. Lainoppi ja oikeudellisen ratkaisun teoria; 3.2 Oikeuslähde- tulkinta- ja argumentaatio-opit lainopin menetelmänä.

⁶ Rautiainen, Kurki, Soininen & Määttä 2023. 3. Lainoppi ja oikeudellisen ratkaisun teoria; 3.2 Oikeuslähde- tulkinta- ja argumentaatio-opit lainopin menetelmänä.

Keskeisinä lähteinä käytetään Euroopan unionin antamia päätöksiä ja asetuksia unionin rajoitavista toimenpiteistä, jotka ovat säädetty Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien seurauksena. Olennaista on perehtyä Euroopan unionin oikeuden syntyyn ja muodostumiseen, EU-oikeuden jakautumiseen primaariseen oikeuteen, jonka pohjalta unioni on perustettu ja johon unionin toiminta pohjautuu sekä sekundaariseen oikeuteen, joka muodostuu unionin itsensä säätämästä normistosta.⁷ Olennaista on lisäksi perehtyä unionin toimielimiin ja niiden merkitykseen unionin lainsäätämisyjärjestyksessä. Keskeisiä lähteitä ovat sopimus Euroopan unionista (SEU) ja sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT), joiden artiklat säätävät EU:n toimielimet, niiden tehtävät ja lainsäätämisyjärjestyksen unionissa.

3 Euroopan unionin oikeus

Euroopan unionin juuret ovat toisen maailmansodan jälkeisessä Euroopassa, jossa sotien jälkeisen rauhan säilyttämisen edellytyksenä oli entistä monipuolisempi ja tiiviimpi yhteistyö Euroopassa sijaitsevien valtioiden välillä. Yhteistyön pohjalta muodostui Euroopan neuvosto ja Euroopan yhteisöt, joiden integraation eli yhdistymisen pohjalta muodostui lopulta Euroopan unioni vuonna 1993 Maastrichtin sopimuksella. EU muodostettiin kolmen pilarin mallin mukaisesti lisäämällä Euroopan yhteisöihin (ensimmäinen pilari) yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (toinen pilari) sekä yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa (kolmas pilari).⁸ Samalla Euroopan yhteisöön liitettiin oikeushenkilöllisyys, joka tarkoittaa sitä, että unioni on SEU artiklan 335 mukaan oikeuskelpoinen, ja voi näin ollen hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä toimia kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä.⁹

Vuonna 1949 perustettu Euroopan neuvosto toimi lähtölaukauksena eurooppalaiselle yhteistyölle ihmisoikeuksien suojelemisessa sekä demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen edistämisessä.¹⁰ Erityisesti Euroopan neuvoston vuonna 1950 julkaisemalla Euroopan yleissopimuksella ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamisesta (Euroopan ihmisoikeussopimus) on ollut merkittävä vaikutus ylikansallisen ihmisoikeuksien valvontajärjestelmän kehittymiseen Euroopassa.¹¹ Euroopan ihmisoikeussopimusta pidetään kansainvälisesti tehokkaana ja sen toteuttamista jäsenvaltioissa valvoo Euroopan neuvoston alainen toimielin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin.¹²

⁷ Raitio & Tuominen 2020, 72.

⁸ Ojanen 2016, 9 ja 15.

⁹ Raitio & Tuominen 2020, 20.

¹⁰ Ojanen 2016, 9-10.

¹¹ Raitio & Tuominen 2020, 4.

¹² Ojanen 2016, 9-10.

Taloudellista ja teknillistä yhteistyötä edisti Euroopan yhteisöt (EY), joka muodostui Pariisin sopimuksella vuonna 1951 perustetusta Euroopan hiili- ja teräsyhteisöstä sekä Rooman sopimuksella vuonna 1957 perustetuista Euroopan atomienergiayhteisöstä ja Euroopan talousyhteisöstä. Yhteisöjen integraation ja yhteisten päämäärien toteuttamisen tärkeimpänä välineenä toimi oikeudellinen sääntely. Euroopan yhteisöjen oikeus perustui kilpailuoikeuteen ja neljään taloudelliseen perusvapauteen: tavaroiden, palvelujen, henkilöiden ja pääomien vapaaseen liikkuvuuteen. Mitä tehokkaammin ja yhtäläisemmin markkinoita koskeva sääntely toteutui jäsenvaltioissa, sitä vapaammin tavarat, palvelut, henkilöt ja pääoma liikkui jäsenvaltioissa ja sitä paremmin markkinat toimivat. Oikeudellisen sääntelyn korostuessa integraation välineenä, jäsenvaltioiden yhteistyön kannalta merkittäväksi seikaksi muodostui Euroopan yhteisöjen oikeuden mahdollisimman tehokas ja yhtäläinen toteuttaminen jäsenvaltioissa.¹³

3.1 Primaari- ja sekundaarioikeus

Euroopan unionin oikeus jaetaan primaariseen ja sekundaariseen oikeuteen. Osa primaarista oikeutta on unioni oikeuden yleiset oikeusperiaatteet, jotka toimivat primaarisen oikeuden lähteenä ja merkittävänä perustana EU-oikeuden tulkinnaalle ja pätevyydelle. Yleiset oikeusperiaatteet syntyvät pääosin Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ja niille on tunnusomaista perustavanlaatuisuus ja kirjoittamattomuus. Tiedetyt periaatteet löytyvät myös kirjoitettuna EU-oikeudesta.¹⁴ Primaarinormeilla tarkoitetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden keskenään solmimia sopimuksia, joilla unioni on perustettu ja joihin sen toiminta perustuu.¹⁵

Jäsenvaltioiden välisiä sopimuksia ovat esimerkiksi Rooman sopimus (1957), jonka avulla perustettiin Euroopan talousyhteisö, Maastrichtin sopimus (1992), jonka avulla perustettiin Euroopan unioni ja jonka pohjalta tehtiin sopimus Euroopan unionista (SEU) sekä Lissabonin sopimus (2009), jolla muutettiin Euroopan unionista tehtyä sopimusta, ja jonka pohjalta tehtiin sopimus Euroopan unionin toiminnasta (SEUT).¹⁶ Perussopimukset ja Euroopan unionin perusoikeusasiakirja luetaan myös osaksi primaarinormeja. SEU artiklan 1 kohdan 3 mukaan perussopimuksilla tarkoitetaan SEU ja SEUT sopimuksia, joihin unioni perustuu, ja joilla kummallakin on sama oikeudellinen arvo. SEU artiklan 6 kohdan 1 mukaan Euroopan unionin perusoikeusasiakirjassa esitetään unionin tunnustamat oikeudet, vapaudet ja periaatteet, ja sillä on sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla. Lisäksi kaikki jäsenvaltioiden liittymissopimukset ovat oikeudellisesti saman arvoisia kuin perussopimukset, ja niiden voidaan katsoa olevan

---

¹³ Ojanen 2016, 9-12.

¹⁴ Ojanen 2016, 39-40.

¹⁵ Raitio & Tuominen 2020, 72.

¹⁶ Ojanen 2016, 39.

primaarinormeja. Primaarinormit antavat unionille toimivallan säätää sekundaarioikeuteen kuuluvia normeja. Tästä voidaan käyttää termiä johdettu oikeus, tarkoittaen sitä, että sekundaarinormit ovat johdettu primaarinormeista.¹⁷

Sekundaarinormeilla tarkoitetaan Euroopan unionin itsensä säätämiä normeja, jotka säädettään unionin lainsäätämismenettelyn avulla.¹⁸ Sekundaarinormeja ovat asetukset, direktiivit, päätökset ja lausunnot. Asetukset sitovat kokonaisuudessaan kaikkia unionin jäsenvaltioita ja yksityisiä oikeussubjekteja. SEUT artiklan 288 kohdan 2 mukaan asetus pätee yleisesti, on kaikilta osiltaan velvoittava ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Asetukset ovat suoraan sovellettavia ja saavat siten oikeusvaikutuksen ilman, että jäsenvaltio sisällyttää niiden sisältöä kansalliseen lakiin.¹⁹ Asetuksilla on oikeus syrjäyttää etusijaperiaatteen mukaisesti niiden kanssa ristiriidassa olevat kansallisen oikeuden säädökset.²⁰ Näin ollen jäsenvaltiot saattavat joutua muuttamaan tai kumoamaan kansallisia lakeja, jos ne eivät täytä kaikkia asetusten asettamia vaatimuksia tai ovat ristiriidassa niiden kanssa.²¹

Direktiivi velvoittaa SEUT artiklan 288 kohdan 3 mukaan saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu. Näin ollen direktiivi jättää kansallisten viranomaisten valittavaksi sisällön muodon ja sen saavuttamiseksi tarvittavat keinot. Direktiivit eivät ole yleisesti sovellettavia, vaan jäsenvaltioiden tulee implementoida direktiivit eli säätää niiden tavoitteet osaksi kansallista lakia. Direktiivit saavat oikeusvaikutuksen vasta implementointiajan päätyttyä. Niillä on kuitenkin tulkintavaikutus jo ennen implementoinnin määräajan päättymistä, ja niihin sovelletaan vilpittömän yhteistyön periaatetta, jonka mukaan jäsenvaltio pyrkii toimimaan direktiivin tavoitteiden mukaisesti jo ennen määräajan päättymistä.²²

Euroopan unionin antamat päätökset ovat kokonaisuudessaan sitovia ja niiden kohteena voivat olla jäsenvaltiot, yksityiset luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt. Päätöksillä voidaan muun muassa täytäntöön panna kilpailupolitiikkaa tai myöntää varoja EU:n rahastoille. SEUT artiklan 288 kohdan 4 mukaan päätös on kaikilta osiltaan velvoittava ja velvoittaa ainoastaan niitä, joille se on osoitettu. SEU artiklan 29 mukaan jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että niiden kansallinen politiikka on unionin päätöksissä ilmoitettujen kantojen mukainen. Päätöksen oikeusvaikutukset edellyttävät, että kansallinen tuomioistuin jättää soveltamatta sellaisen kansallisen normiston, joka estäisi unionin elimen, laitoksen tai toimielimen antaman päätöksen täytäntöönpanon. Unionin jäsenvaltioiden erilaiset oikeuskulttuurit vaativat Euroopan unionin oikeudelta joustavuutta ja muuntautuvuutta. Tämän takaamiseksi unionin on käytettävä

---

¹⁷ Raitio & Tuominen 2020, 72-75.

¹⁸ Raitio & Tuominen 2020, 72.

¹⁹ Raitio & Tuominen 2020, 80.

²⁰ Ojanen 2016, 44.

²¹ Raitio & Tuominen 2020, 80.

²² Raitio & Tuominen 2020, 81-83.

oikeudellisesti sitovien toimien lisäksi oikeudellisesti sitomattomia lainsäädäntöinstrumentteja, esimerkiksi suosituksia ja lausuntoja, jotka SEUT artiklan 288 kohdan 5 mukaan eivät ole sitovia.²³

SEUT:n avulla määritellään unionin asetusten, direktiivien, päätösten ja lausuntojen asema unionin lainsäädännössä. Toisin sanoen primaarinen oikeus on ylemmän asteista verrattuna sekundaariseen oikeuteen, ja se toimii tulkinnan sekä pätevyyden perustana sekundaariselle oikeudelle. Jos sekundaariseen oikeuteen kuuluva normi on ristiriidassa primaarisen oikeuden normin kanssa, Euroopan unionin tuomioistuin voi todeta sekundaarinormin pätemättömäksi. Yleisesti ottaen primaarioikeus asettaa ”perustuslailliset puitteet” Euroopan unionin toimielimille ja päätöksentekojärjestelmälle, sekä näiden toiminnasta syntyvälle sekundaariselle oikeudelle.²⁴

3.2 Toimielimet ja lainsäätämisyjärjestys

Euroopan unionilla on SEU artiklan 13 kohdan 1 mukaan seitsemän varsinaista toimielintä: Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto, Euroopan unionin neuvosto, Euroopan komissio, Euroopan unionin tuomioistuin, Euroopan keskuspankki ja tilintarkastustuomioistuin. SEU artiklan 13 kohdan 2 mukaan kukin toimielin toimii sille perussopimuksissa annetun toimivallan rajoissa, sekä niissä määrättyjen menettelyjen, edellytysten ja tavoitteiden mukaisesti. Unionin lainsäätämisyjärjestyksen kannalta olennaisia toimielimiä ovat Euroopan parlamentti, Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan komissio. Näin ollen rajataan tässä opinnäytetyössä tarkastelu edellä mainittuihin kolmeen toimielimeen.

Euroopan parlamentin tehtävänä on tuoda unionin kansalaisten näkökulma esiin lainsäädäntöprosessissa. Parlamentti koostuu enintään 750:stä unionin kansalaisten edustajasta ja puhe- miehestä. Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus asettua ehdolle ja äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa.²⁵ SEU artiklan 14 kohtien 1 ja 2 mukaan Euroopan parlamentti toimii yhdessä neuvoston kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä, huolehtii poliittisesta valvonnasta, antaa neuvoja perussopimuksissa määrättyjen edellytysten mukaisesti ja valitsee komission puheenjohtajan.

Euroopan unionin neuvoston tehtävänä on tuoda jäsenvaltioiden intressit esiin lainsäädäntöprosessissa. Neuvosto koostuu jäsenvaltioiden ministeritason edustajista, joita valitaan jokaisesta jäsenvaltiosta yksi.²⁶ SEU artiklan 16 kohtien 1 ja 2 mukaan neuvosto toimii yhdessä Euroopan parlamentin kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä, sekä määrittelee ja

²³ Raitio & Tuominen 2020, 83-84.

²⁴ Ojanen 2016, 39.

²⁵ Raitio & Tuominen 2020, 90-99.

²⁶ Raitio & Tuominen 2020, 99.

sovittaa yhteen unionin politiikkoja perussopimuksissa määrättyjen edellytysten mukaisesti. SEU artiklan 29 mukaan neuvosto tekee päätökset, joiden mukaan määritellään unionin lähestymistapa tiettyihin maantieteellisiin tai aihekohtaisiin kysymyksiin. SEUT artiklan 215 kohdan 1 mukaan, jos unionin antamassa päätöksessä on päätetty kokonaan tai osittain keskeyttää tai vähentää talous- ja rahoitussuhteita yhden tai useamman kolmannen maan kanssa, neuvosto hyväksyy tarvittavat toimenpiteet määräenemmistöllä ja ilmoittaa asiasta Euroopan parlamentille. Artiklan 215 kohdan 2 mukaan, jos EU:n päätöksessä niin säädetään, neuvosto voi toteuttaa luonnollisiin henkilöihin, oikeushenkilöihin, ryhmiin tai muihin kuin valtiollisiin yhteisöihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä.

Euroopan komission tarkoituksena on edustaa koko unionin yhteisiä intressejä. SEU artiklan 17 kohdan 1 mukaan komissio vastaa perussopimusten ja toimielinten niiden nojalla hyväksymien toimenpiteiden soveltamisesta. Lisäksi komissio valvoo unionin oikeuden noudattamista Euroopan unionin tuomioistuimen valvonnassa, toteuttaa talousarvion, hallinnoi unionin ohjelmia sekä hoitaa perussopimusten edellyttämät yhteensovittamis-, täytäntöönpano- ja hallinnointitehtävät. Komissio on keskeinen vallan käyttäjä unionissa ja sen tehtävänä on tehdä esityksiä sekundaarinormien säätämisestä Euroopan parlamentille ja neuvostolle.²⁷ SEU artiklan 17 kohdan 2 mukaan lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä unionin säädös voidaan antaa ainoastaan komission ehdotuksesta, jollei perussopimuksissa toisin määrätä.

Unionin toimielimet hyväksyvät sekundaarinormeja tavallisessa tai erityisessä lainsäätämisyjärjestyksessä.²⁸ SEUT artiklan 288 kohdan 1 mukaan käyttäessään unionin toimivaltaa toimielimet hyväksyvät asetuksia, direktiivejä ja päätöksiä sekä antavat suosituksia ja lausuntoja. Tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä SEUT artiklan 289 kohdan 1 mukaan komissio antaa ehdotuksen asetuksesta, direktiivistä tai päätöksestä, jonka Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät. Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat ainoastaan yhdessä antaa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviä säädöksiä.²⁹

Erityistä lainsäätämisyjärjestystä käytetään SEUT artiklan 289 kohdan 2 mukaan vain perussopimuksissa määrättyissä erityistapauksissa. Artiklan 289 kohdan 4 mukaan perussopimuksissa määrättyissä erityistapauksissa aloite lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävän säädöksen tekemiseen voi tulla komission ohella jäsenvaltioiden ryhmältä, Euroopan parlamentilta, Euroopan keskuspankilta, unionin tuomioistuimelta tai Euroopan investointipankilta. Artiklan 289 kohdan 2 mukaan erityisessä lainsäätämisyjärjestyksessä Euroopan parlamentti hyväksyy asetuksen, direktiivin tai päätöksen neuvoston ainoastaan osallistuessa menettelyyn tai vastavasti neuvosto hyväksyy säädöksen Euroopan parlamentin ollessa vain osallisena menettelyssä.

---

²⁷ Raitio & Tuominen 2020, 89 ja 107.

²⁸ Raitio & Tuominen 2020, 84-85.

²⁹ Raitio & Tuominen 2020, 80.

Käytännössä erityistapauksissa toinen toimielin säätää säädöksen yksin siten, että toinen toimielin on osallisena säädöksen antamiseen ilman varsinaista päätösvaltaa.³⁰

4 Ukrainan tilanne 2010- ja 2020-luvuilla

Ukrainan tilanne on ollut hyvin epävakaa 2010-luvulta alkaen, Venäjän asevoimien ylitettyä laittomasti Ukrainan valtion rajan Krimin niemimaalla 20. helmikuuta 2014. Rajan ylitystä seuranneiden viikkojen aikana Venäjän armeija otti haltuunsa useita hallinnollisia rakennuksia alueella ja miehitti Krimin niemimaan. 16. maaliskuuta 2014 järjestettiin venäläisten tahojen toimesta kansanäänestys Krimin niemimaan liittämisestä osaksi Venäjää. Kyseistä kansanäänestystä ei ole kansainvälisesti tunnustettu ja sen katsotaan olevan Ukrainan perustuslain vastainen. Kansanäänestyksen perusteella 18. maaliskuuta 2014 Moskovassa allekirjoitettiin sopimus Krimin tasavallan liittämisestä osaksi Venäjää.³¹ Seuraava merkittävä käännekohta tapahtui 24. helmikuuta 2022, kun Moskova antoi ilmoituksen sotilaallisesta operaatiosta Ukrainassa ja venäläiset joukot ylittivät Ukrainan valtion rajat etelä-, itä- ja pohjoisrajoilla. Venäjä aloitti täysimittaisen hyökkäyssodan Ukrainassa, jonka seurauksena Ukrainan valtio julisti sotatilan.³² 30. syyskuuta 2022 Moskovassa järjestettiin uusi allekirjoitustilaisuus, jossa sodan aikana Venäjän Ukrainassa valloittamat Donetskin, Luhanskin, Zaporizzjan ja Hersonin alueet liitettiin osaksi Venäjää. Kuva 1. havainnollistaa venäläisten joukkojen etenemistä Ukrainassa ja Venäjän sitä mukaan valloittamia Ukrainalle kuuluvia alueita.³³

---

³⁰ Ojanen 2016, 41.

³¹ Crimea platform 2025. Timeline of Crimea occupation and annexation attempt.

³² BBC 2022. Ukraine conflict: What we know about the invasion.

³³ BBC 2022. Putin declares four areas of Ukraine as Russian.

Kuva 1. Invaded parts of Ukraine (BBC 2022. Putin declares four areas of Ukraine as Russian.)

Ukrainan ja Venäjän välisen konfliktin kiihtyessä Euroopan rauhaa, vakautta ja turvallisuutta järkytti lisäksi Malaysian airlinesin lennon MH17 putoaminen taivaalta 17. heinäkuuta 2014. Lento MH17 oli matkalla Amsterdamista Kuala Lumpuriin kunnes sen lento keskeytyi Ukrainassa Donetskin alueella noin 50 kilometrin päässä Ukrainan ja Venäjän rajalta. Kaikki lennolla olleet 283 matkustajaa ja 15 miehistön jäsentä menehtyivät onnettomuudessa.³⁴ Lento-onnettomuutta tutkimaan perustettiin kansainvälinen tutkintaryhmä Hollannin, Australian, Belgian, Malesian ja Ukrainan toimesta. Tutkintaryhmän mukaan lento MH17 ammuttiin alas Buk-ilmatorjuntajärjestelmällä Venäjän armeijan Kurskin 53. ilmatorjuntaprikaatin toimesta. Venäjä ei ole tutkintaryhmän pyynnöistä huolimatta suostunut avustamaan tutkimusten suorittamisessa eikä luovuttamaan tapauksesta syytettynä olevia Venäjän kansalaisia kansainvälisen oikeuden eteen.³⁵

Ukrainalle kuuluvan Krimin niemimaan laittoman Venäjään liittämisen vuonna 2014 sekä vuonna 2022 aloitetun laajamittaisen hyökkäyssodan ja Ukrainalle kuuluvien Donetskin, Luhanskin, Zaporizzjan ja Hersonin alueiden laittoman Venäjään liittämisen johdosta Euroopan unioni on asettanut Venäjää vastaan laajasti talous- ja henkilöpakotteita sekä diplomaattisia

³⁴ BBC 2020. MH17 Ukraine plane crash: What we know.

³⁵ MTV Uutiset 2020. 298 kuolonuhria: Mitä todella tapahtui Malaysia Airlinesin matkustajakoneelle Ukrainassa? Näkemykset eroavat totaalisesti - lue täältä kansainvälisen tutkintaryhmän ja Venäjän versiot kohta kohdalta

toimenpiteitä.³⁶ Pakotteiden tarkoituksena on osana ulkopoliittisia toimenpiteitä vaikuttaa pakotteiden kohteena olevien tahojen harjoittamaan kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta uhkaavaan politiikkaan tai toimintaan.³⁷ Tämän kaltaisten pakotteiden lisäksi Venäjältä pysäytettyjen varojen tuottamilla nettovoitoilla pyritään tukemaan Ukrainan asevoimia, puolustus-teollisuutta ja jälleenrakentamista. EU:n rajoittavat toimenpiteet kohdistuvat tahoihin, jotka ovat syyllistyneet vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin tai -rikkomuksiin, kansalaisyhteiskunnan ja demokraattisen opposition tukahduttamiseen sekä demokratian ja oikeusvaltion heikentämi- seen Venäjällä. EU:n asettamat talouspakotteet kohdistuvat Venäjän rahoitus-, kauppa-, energia-, liikenne-, teknologia- ja puolustusaloihin sekä Venäjällä tai Venäjän kansalaisille tarjottaviin palveluihin.³⁸ Eurooppa-neuvoston puheenjohtajana vuosina 2009-2014 toiminut Herman Van Rompuy kertoo pakotteiden tavoitteena olevan Venäjän toimien lopettaminen Ukrainaa vastaan ja Ukrainan suvereniteetin palauttaminen.³⁹ Ensimmäiset rajoittavat toi- menpiteet Venäjää vastaan tulivat voimaan vuonna 2014. Vuoden 2022 sotilaallisen hyökkäyk- sen jälkeen EU on säätänyt lukuisia uusia rajoittavia toimenpiteitä sekä laajentanut voimassa olevien rajoitteiden sisältöä merkittävästi.⁴⁰

Ensimmäiset rajoittavat toimenpiteet kohdistuivat 21 venäläiseen ja ukrainalaiseen viranhalti- jaan⁴¹, kun Euroopan unionin neuvosto antoi 17. maaliskuuta 2014 asetuksen (EU) 269/2014 Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uh- kaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä. Tämän opinnäytetyön julkaisupäivään mennessä henkilöihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä on lisätty ja ase- tusta (EU) N:o 269/2014 muutettu 105 kertaa. Julkaisupäivään mennessä EU:n asettamia hen- kilöpakotteita sovelletaan yli 2 400 henkilöön ja yhteisöön, ja viimeisimmän kerran neuvosto antoi 14. maaliskuuta 2025 täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/527 Ukrainan alueellista kos- kemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 269/2014 muuttami- sesta.⁴² Euroopan unioni on pyrkinyt kohdentamaan talouspakotteita Venäjää vastaan Euroo- pan unionin neuvoston 31. heinäkuuta 2014 antamalla asetuksella (EU) N:o 833/2014 rajoitta- vista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta.

³⁶ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2025. EU:n Venäjän vastaiset pakotteet; EUR-Lex 2024. EU:n rajoittavat toimenpiteet Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen johdosta.

³⁷ Ulkoministeriö 2025. Mitä ovat kansainväliset pakotteet.

³⁸ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2025. EU:n Venäjän vastaiset pakotteet.

³⁹ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2024. Eurooppa-neuvosto, 20.-21.3.2014, 20-21 maaliskuuta 2014.

⁴⁰ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2025. Aikajana - EU:n pakotteet Venäjää vastaan.

⁴¹ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2025. Aikajana - EU:n pakotteet Venäjää vastaan.

⁴² Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2025. EU:n Venäjän vastaiset pakotteet.

Asetuksessa (EU) N:o 833/2014 säädetyt rajoittavat toimenpiteet kohdistuvat kauppavaihtoon Venäjän kanssa.⁴³ Tämän opinnäytetyön julkaisupäivään mennessä kaupankäyntiin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä on lisätty ja asetusta (EU) N:o 833/2014 muutettu 35 kertaa. Julkaisupäivään mennessä EU on hyväksynyt 16. pakotepakettia Venäjää vastaan, ja viimeisimmän kerran neuvosto antoi 24. helmikuuta 2025 asetuksen (EU) 2025/395 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen N:o 833/2014 muuttamisesta.⁴⁴

5 Öljypakotteet

Euroopan unionin neuvoston 17. maaliskuuta 2014 antaman päätöksen 2014/145/YUTP rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta johdannon kohtien 1 ja 4 mukaan unionin jäsenvaltioiden valtionpäämiehet ja hallitusten päämiehet tuomitsevat Venäjän ilman edeltävää provokaatiota toteuttaman Ukrainan suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden loukkaamisen. Jäsenvaltioiden päämiehet lisäksi kehottavat Venäjää viipymättä vetämään asevoimansa takaisin niiden pysyviin tukikohtiin ja mahdollistamaan viipymättä kansainvälisten tarkkailijoiden pääsyn alueelle. Jäsenvaltioiden päämiehet katsovat, että Krimin autonomisen tasavallan ylimmän neuvoston päätös järjestää kansanäänestys alueen tulevasta asemasta on vastoin Ukrainan perustuslakia ja näin ollen laitton. Vallitsevissa olosuhteissa olisi Euroopan unionin neuvoston mukaan asetettava matkustusrajoituksia ja kohdistettava omaisuuden jäädyttämisiä henkilöihin tai yhteisöihin, jotka ovat vastuussa Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävistä tai uhkaavista toimista.

Euroopan unionin neuvoston 31. heinäkuuta 2014 antaman päätöksen 2014/512/YUTP rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta johdannon kohtien 5, 6, 7 ja 8 mukaan neuvosto kehottaa Venäjää mahdollistamaan täydellisen, välittömän ja turvallisen pääsyn Malaysian Airlinesin lennon MH17 putoamispaikalle Donetskisiin, täysimääräisen yhteistyön vainajien ja heidän omaisuutensa löytämiseksi sekä täysimääräisen yhteistyön riippumattoman tutkinnan kanssa. Neuvosto lisäksi kehottaa Venäjää pysäyttämään aseiden, kaluston ja taistelijoiden kasvavan virran Ukrainan rajan yli ja ilmoittaa olevansa valmis ottamaan käyttöön uusia merkittäviä rajoittavia toimenpiteitä, mikäli Venäjä ei tee täysimääräistä ja välitöntä yhteistyötä edellä mainituissa kohdissa. Neuvosto katsoo tilanteen vakavuuden vuoksi olevan asianmukaista toteuttaa rajoittavia toimenpiteitä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta.

⁴³ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2025. Aikajana - EU:n pakotteet Venäjää vastaan.

⁴⁴ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2025. EU:n Venäjän vastaiset pakotteet.

Näin ollen neuvosto katsoo, että on aiheellista asetuksen (EU) N:o 883/2014 artiklan 2 kohdan 1 mukaan kieltää unionista tai mistä tahansa muualta peräisin olevien kaksikäyttötuotteiden ja -teknologioiden⁴⁵ myynti, toimitus, siirto tai vienti suoraan tai välillisesti Venäjällä oleville luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille tai Venäjällä käytettäväksi, jos tuotteet ovat tai voivat olla kokonaan tai osittain sotilaskäyttöön tai sotilaallisille loppukäyttäjille tarkoitettuja. Lisäksi artiklan 3 kohdan 1 mukaan on aiheellista vaatia etukäteistä lupaa unionista tai sen ulkopuolelta peräisin olevan teknologian myyntiin, toimitukseen, siirtoon tai vientiin suoraan tai välillisesti luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille Venäjällä tai mihin tahansa muuhun maahan, mikäli teknologia on tarkoitettu käytettäväksi Venäjällä. Artiklan 3 kohdan 3 mukaan edellisessä kohdassa mainitulla teknologialla tarkoitetaan öljyteollisuuden tuotantolaitteita, jotka soveltuvat käytettäväksi syvänmeren öljynetsinnässä ja -tuotannossa, arktisten alueiden öljynporauksessa ja -tuotannossa sekä liuskeöljyhankkeissa.

Euroopan unionin neuvoston 8. syyskuuta 2014 antaman päätöksen 2014/659/YUTP rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohtien 2 ja 4 mukaan neuvosto edelleen tuomitsee Venäjän asevoimien hyökkäyksen Ukrainan maaperälle ja kasvavan taisteluiden ja aseiden virran Venäjän alueelta Itä-Ukrainaan. Neuvosto katsoo tilanteen vakavuuden vuoksi olevan aiheellista toteuttaa uusia rajoittavia toimenpiteitä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta. Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 8. syyskuuta 2014 antaman asetuksen (EU) N:o 960/2014 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 3 mukaan lisätään asetukseen (EU) N:o 833/2014 artikla 3a, jonka mukaan kielletään arktisella alueella tapahtuvaan öljynetsintään ja -tuotantoon tai liuskeöljyhankkeisiin Venäjällä liittyvien välttämättömien palvelujen tarjoaminen suoraan tai välillisesti.

Euroopan unionin neuvoston 25. helmikuuta 2022 antaman päätöksen (YUTP) 2022/327 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohtien 6 ja 7 mukaan unioni tulee asettamaan uusia rajoittavia toimenpiteitä vastauksena Venäjän asetukseen tunnustaa Donetskin ja Luhanskin alueiden itsenäisyys ja suvereniteetti sekä määräykseen lähettää alueille Venäjän asevoimia. Johdannon kohtien 8 ja 10 mukaan Venäjän asevoimien hyökkäys Ukrainaa vastaan loukkaa räikeästi Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä.

---

⁴⁵ Euroopan unionin neuvoston 5. toukokuuta 2009 antaman asetuksen (EY) N:o 428/2009 kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta artiklan 2 mukaan kaksikäyttötuotteilla tarkoitetaan tuotteita, ohjelmistoja ja teknologioita, joita voidaan käyttää sekä siviili- että sotilastarkoituksiin.

Tilanteen vakavuuden vuoksi neuvosto katsoo aiheelliseksi toteuttaa uusia rajoittavia toimenpiteitä rahoituksen, puolustuksen, energian, ilmailun ja avaruuden aloilla.

Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 25. helmikuuta 2022 antamalla asetuksella (EU) 2022/328 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 2 mukaan muutetaan asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklaa 2 siten, että kielletään unionista tai mistä tahansa muualta peräisin olevien kaksikäyttötuotteiden ja -teknologioiden myynti, toimitus, siirto tai vienti suoraan tai välillisesti Venäjällä oleville luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille tai käytettäväksi Venäjällä. Lisäksi artiklan 1 kohdan 2 mukaan muutetaan asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklaa 2a siten, että kielletään unionista tai mistä tahansa muualta peräisin olevien tuotteiden ja teknologioiden, jotka voisivat edistää Venäjän sotilaallista, teknologista tai puolustus- ja turvallisuusalan kehittämistä, myynti, toimitus, siirto ja vienti suoraan tai välillisesti Venäjällä oleville luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille tai käytettäväksi Venäjällä. Lisäksi artiklan 1 kohdan 6 mukaan lisätään asetukseen (EU) N:o 833/2014 artikla 3b, jonka mukaan kielletään unionista tai mistä tahansa muualta peräisin olevien, öljynjalostuksessa käytettävien tuotteiden ja teknologioiden myynti, toimitus, siirto ja vienti suoraan tai välillisesti Venäjällä oleville luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille tai käytettäväksi Venäjällä.

Euroopan unionin neuvoston 15. maaliskuuta 2022 antaman päätöksen (YUTP) 2022/430 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohdan 5 mukaan tilanteen vakavuuden vuoksi ja vastauksena Venäjän Ukrainaankohdistamaan sotilaalliseen hyökkäykseen on aiheellista toteuttaa uusia rajoittavia toimenpiteitä ja tiukentaa vientirajoituksia, jotka koskevat kaksikäyttötuotteita ja -teknologioita sekä muita tuotteita ja teknologioita, jotka voisivat edistää Venäjän puolustus- ja turvallisuusalan teknologista kehittämistä. Lisäksi on aiheellista ottaa käyttöön vientirajoitus, joka koskee Venäjän energiateollisuuden laitteita, teknologiaa ja palveluja, lukuun ottamatta ydinenergiateollisuutta ja energian kuljetusketjun loppupäätä.⁴⁶ Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 15. maaliskuuta 2022 antaman asetuksen (EU) 2022/428 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 5 mukaan muutetaan asetuksen (EU) N:o 833/2014 artikla 3 siten, että kielletään unionista tai sen ulkopuolelta peräisin olevien öljyteollisuuden tuotantolaitteiden tai teknologioiden myynti, toimitus, siirto tai vienti suoraan tai välillisesti Venäjällä, sen talousvyöhykkeellä tai

---

⁴⁶ Asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklan 1 mukaan energia-alalla tarkoitetaan alaa, joka kattaa raakaöljyn etsinnän, tuotannon, jakelun tai kaivamisen Venäjällä, polttoaineiden jalostuksen Venäjällä sekä jalostettujen öljytuotteiden tuotannon tai jakelun Venäjällä.

mannerjalustalla oleville luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille tai käytettäväksi Venäjällä, sen talousvyöhykkeellä tai mannerjalustalla.

5.1 Raakaöljy ja öljytuotteet

Euroopan unionin neuvoston 3. kesäkuuta 2022 antaman päätöksen (YUTP) 2022/884 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohdan 5 mukaan unioni on valmis tilkitsemään porsaanreikiä, kohdistamaan toimia rajoittavien toimenpiteiden kiertämiseen sekä hyväksymään lisää Venäjään kohdistuvia tuntuvia ja koordinoituja pakotteita, joilla tosiasiallisesti estetään Venäjää jatkamasta hyökkäystään. Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 3. kesäkuuta 2022 antaman asetuksen (EU) 2022/879 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 7 mukaan lisätään asetukseen (EU) N:o 833/2014 artikla 3m, jonka kohdan 1 mukaan kielletään Venäjältä peräisin olevan tai Venäjältä vietävän raakaöljyn tai öljytuotteiden suora tai välillinen osto, tuonti tai siirto. Artiklan 3m kohdan 2 mukaan kielletään lisäksi raakaöljyn tai öljytuotteiden ostoon, tuontiin tai siirtoon liittyvän teknisen avun, välityspalvelujen, rahoituksen, rahoitusavun ja kaikkien muiden palvelujen suora tai välillinen tarjoaminen. Artikla 3m kohdan 8 mukaan kielletään lisäksi putkia pitkin Venäjältä jäsenvaltioihin toimitetun raakaöljyn siirto, kuljetus tai myynti edelleen muihin jäsenvaltioihin tai kolmansiin maihin. Asetuksen (EU) 2022/879 artiklan 1 kohdan 7 mukaan lisätään asetukseen (EU) N:o 833/2014 myös artikla 3n, jonka kohdan 1 mukaan kielletään teknisen avun, välityspalvelujen, rahoituksen ja rahoitusavun suora tai välillinen tarjoaminen Venäjältä peräisin olevan tai Venäjältä vietävän raakaöljyn tai öljytuotteiden kuljetukseen kolmansiin maihin, myös aluksesta alukseen tapahtuvien siirtojen avulla.

Euroopan unionin neuvoston 6. lokakuuta 2022 antaman päätöksen (YUTP) 2022/1909 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohtien 2 ja 9 mukaan neuvosto katsoo unionin edelleen tukevan määrätietoisesti Ukrainan suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta ja tilanteen vakavuuden vuoksi olevan aiheellista ottaa käyttöön uusia rajoittavia toimenpiteitä. Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 6. lokakuuta 2022 antaman asetuksen (EU) 2022/1904 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 8 mukaan lisätään asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklaan 3n kohta 4, jonka mukaan kielletään kuljetus kolmansiin maihin, aluksesta alukseen siirto mukaan luettuna, Venäjältä peräisin olevan tai Venäjältä vietävän raakaöljyn osalta 5. joulukuuta 2022 alkaen ja öljytuotteiden osalta 5. helmikuuta 2023 alkaen. Päätöksen (YUTP) 2022/1909 johdannon kohdan 19 mukaan

asetuksen (EU) 2022/1904 artiklan 1 kohdan 8 mukaisen kauttakuljetuskiellon täytäntöönpanemisen edellytyksenä on hintakattomekanismin käyttöönotto.⁴⁷

Euroopan unionin neuvoston 24. helmikuuta 2025 antaman päätöksen (YUTP) 2025/394 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohdan 22 mukaan Venäjä saa merkittäviä tuloja öljyn myynnistä ja kuljetuksesta. Näin ollen on syytä kieltää venäläisen raakaöljyn ja venäläisten öljytuotteiden väliaikaisvarastointi unionissa riippumatta öljyn ostohinnasta tai lopullisesta määränpäästä. Tämä kieltö aiheuttaa lisäkustannuksia venäläisen öljyn kuljetuksille ja vähentää näin Venäjän tuloja. Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 24. helmikuuta 2025 antaman asetuksen (EU) 2025/395 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 13 mukaan lisätään asetukseen (EU) N:o 833/2014 artikla 3nb, jonka mukaan kielletään raakaöljyn tai öljytuotteiden väliaikainen varastointi ja vapaa-alueenennettelyyn⁴⁸ asettaminen unionin alueella, jos tuotteet ovat peräisin Venäjältä tai ne viedään Venäjälle.

5.2 Hintakattomekanismi

Euroopan unionin tarkoituksena oli alun perin kieltää öljynvientiin liittyvien rahoitus- ja vakuutuspalvelujen tarjoaminen kokonaan. Tämänkaltaisen täyskiellon epäiltiin kuitenkin johtavan jyrkkään pudotukseen öljyn tarjonnassa maailmanmarkkinoilla ja samalla aiheuttavan voimakkaan öljyn hinnan nousun. Ratkaisuna tähän Yhdysvallat ajoivat eteenpäin vaihtoehtoisia hintakattomekanismeja, jonka avulla voitaisiin edelleen päästää venäläistä öljyä maailmanmarkkinoille samalla kuitenkin rajoittaen Venäjän öljykaupasta saamia tuloja. Rahoitus- ja vakuutuspalveluja koskeva kieltö koskisi hintakattoa korkeammalla hinnalla öljyä myyviä venäläisiä tahoja. Näin ollen, jos Venäjä haluaisi myydä öljyä hintakattojärjestelmän ulkopuolella, olisi sen löydettävä riittävästi kuljetuskapasiteettia, joka ei saa rahoitus- ja vakuutuspalveluja Euroopasta. Eurooppalaiset toimijat hallitsevat öljynvientimarkkinaa ja Venäjällä itsellään on hyvin pieni kuljetuskapasiteetti, joten kuljetuskapasiteetin löytäminen Euroopan ulkopuolelta tulisi olemaan hyvin vaikeaa.⁴⁹

---

⁴⁷ Ks. luku 5.2 Hintakattomekanismi.

⁴⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston 9. lokakuuta 2013 antaman asetuksen (EU) N:o 952/2013 unionin tullikoodeksista artiklan 5 kohdan 17 mukaan väliaikaisessa varastoinnissa unionin ulkopuolelta tulevat tuotteet ovat unionin tullivalvonnassa varastoituina niiden tullille esittämisen ja tullimenettelyyn asettamisen tai jälleenviennin välisenä aikana. Artiklan 245 kohdan 3 mukaan vapaa-alueenennettelyyn asettamisella tarkoitetaan tuotteiden tuomista unionin vapaan liikkuvuuden alueelle asettamatta niitä tullimenettelyyn tai tuotteiden passi-menettelyyn päättymistä ilman, että niitä asetetaan seuraavaan tullimenettelyyn.

⁴⁹ Euro ja talous 2022. EU:n voimaan tulossa olevat pakotteet voivat leikata ison loven Venäjän öljytuloihin.

Hintakattomekanismin kohteena on venäläisen raakaöljyn ja öljytuotteiden kuljettaminen kolmansiin maihin meriteitse.⁵⁰ Päätöksen (YUTP) 2022/1909 johdannon kohdan 20 mukaan samalla kun rajoitetaan Venäjän öljystä saamia tuloja olisi, aiheellista lieventää öljypakotteista kolmansien maiden energiatoimituksiin aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia ja vähentää öljymarkkinoiden poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamia hinnannousuja. Näin ollen asetuksen (EU) 2022/1904 artiklan 1 kohdan 8 mukaan lisätään asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklaan 3n kohta 6, jonka mukaan kolmansiin maihin kuljetettavaan öljyyn kohdistuvia kieltoja ei sovelleta raakaöljyn osalta 5. joulukuuta 2022 alkaen eikä öljytuotteiden osalta 5. helmikuuta 2023 alkaen mikäli näiden tuotteiden ostohinta barrelilta ei ylitä asetuksen liitteessä XXVIII⁵¹ säädettyä hintaa.

Päätöksen (YUTP) 2022/1909 johdannon kohdan 22 mukaan hintakattomekanismin yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi neuvoston olisi päivitettävä viipymättä kumppanimaiden ja hintakattokoalition kanssa hintakatosi sovittua hintaa. Hintakatojärjestelmä ei myöskään saisi vaikuttaa väliaikaisiin poikkeuksiin, joiden perusteella tietyt jäsenvaltiot saavat tuoda raakaöljyä ja öljytuotteita Venäjältä tai tiettyjen kolmansien maiden energiaturvallisuuden kannalta olennaisiin erityishankkeisiin. Näin ollen asetuksen (EU) 2022/1904 artiklan 1 kohdan 13 mukaan lisätään asetukseen (EU) N:o 833/2014 artikla 7a, jonka mukaan komissio muuttaa liitettä XXVIII hintakattokoalition sopimien hintojen päivittämiseksi ja liitettä XXIX⁵² hintakattosta vapautettujen energiahankkeiden luettelon päivittämiseksi.

Päätöksen (YUTP) 2022/1909 johdannon kohdan 23 mukaan, jos kolmannen maan lipun alla purjehtiva alus on kuljettanut hintakattoa korkeammalla hinnalla ostettua venäläistä raakaöljyä tai öljytuotteita, kyseisen aluksen jatkossa suorittamiin raakaöljyn tai öljytuotteiden kuljetuksiin liittyvän teknisen avun, välityspalvelujen, rahoituksen tai rahoitusavun, mukaan luettuna vakuutukset, tarjoaminen olisi kiellettävä. Näin ollen asetuksen (EU) 2022/1904 artiklan 1 kohdan 8 mukaan lisätään asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklaan 3n kohta 7, jonka mukaan kielletään raakaöljyn tai öljytuotteiden kuljetukseen liittyvien palvelujen tarjoaminen alukselle, joka on kuljettanut raakaöljyä tai öljytuotteita, joiden ostohinta barrelilta ylittää hintakaton mukaisen hinnan.

---

⁵⁰ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2024. Tietoa EU:n Venäjän vastaisista pakotteista.

⁵¹ Asetuksen (EU) N:o 833/2014 liitteen XXVIII mukaan hintakatto on raakaöljylle 60 Yhdysvaltain dollaria (USD) barrelilta, raakaöljyä halvemmalla myytävälle öljytuotteille 45 USD:tä barrelilta ja raakaöljyä kalliimmalla myytävälle öljytuotteille 100 USD:tä barrelilta.

⁵² Asetuksen (EU) N:o 833/2014 liitteen XXIX mukaan vapautuksen kohteena on Sakhalin-2-hankkeesta peräisin olevan venäläisen kondensaatteihin sekoitetun raakaöljyn aluksella tehtävät kuljetukset Japaniin sekä kyseisiin kuljetuksiin liittyvän teknisen tuen, välityspalvelujen, rahoituksen tai rahoitusavun tarjoaminen.

Päätöksen (YUTP) 2022/1909 johdannon kohdan 20 mukaan hintakattoon perustuvan poikkeuksen öljypakotteista olisi sen asianmukaisuuden säilyttämisen vuoksi oltava määräaikainen ja se pitäisi pystyä uusimaan kolmannen maan energiaturvallisuuteen liittyvien tarpeiden perusteella. Lisäksi komission tulisi antaa tiiviisti ohjeita hintakaton soveltamisesta käytännössä yhdenmukaisen soveltamisen helpottamiseksi ja tasapuolisten toimintaedellytysten mahdollistamiseksi unionin sisällä ja maailmanlaajuisesti. Hintakattomekanismi perustuu todistusten antamisprosessiin, jonka mukaan meritse tuotavan venäläisen öljyn toimittajien tulee osoittaa, että öljy on ostettu hintakaton mukaisella tai sitä alhaisemmalla hinnalla. Johdannon kohdan 21 mukaan päätettäessä hintakattomekanismin käyttöönotosta neuvoston tulee huomioida sen tehokkuus, jota arvioidaan toimenpiteen odotettujen tulosten, kansainvälisen neuvottamisen, epävirallisen mukautumisen sekä unioniin ja sen jäsenvaltioihin kohdistamien vaikutuksen perusteella. Komission olisi tuettava neuvostoa täysin arvioinnin tekemisessä ja kutsuttava koolle koordinoitukokouksia jäsenvaltioiden ja asianomaisten teollisuudenalojen edustajien kanssa, jotta voitaisiin arvioida muun muassa hintakaton mahdollisia kiertämiskäytäntöjä, kuten alusten ulosliputusta, ja kiertämiskäytäntöjen vaikutusta hintakattomekanismin tehokkuuteen sekä ehdottaa asianmukaisia ratkaisuja.

Jälkeen päin on nähty tarve tiukentaa hintakattomekanismia. Euroopan unionin neuvoston 3. joulukuuta 2022 antaman päätöksen (YUTP) 2022/2369 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohtien 5 ja 8 mukaan oikeusvarmuuden takaamiseksi on aiheellista selvittää venäläisen öljyn kaupankäyntiin ja siihen liittyvien palvelujen tarjoamisen kieltoja. Johdannon kohdan 10 mukaan hintakattomekanismin tehokkuuden ja Venäjän öljytulojen vähentämisen varmistamiseksi on otettava käyttöön hintakaton säännöllinen uudelleentarkastelu. Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 3. joulukuuta 2022 antaman asetuksen (EU) 2022/2367 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 1 mukaan asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklan 3n kohtia 1 ja 4 muutetaan siten, että raakaöljyn tai öljytuotteiden kuljetuksen lisäksi kielletään myös tuotteiden kauppa ja välitys kolmansiin maihin. Artiklan 3n kohtaa 7 muutetaan siten, että kieltoa sovelletaan myös silloin, jos raakaöljyn tai öljytuotteiden kuljetuksesta vastannut toimija tiesi tai sillä oli perusteltu syy epäillä, että tuotteet oli ostettu hintakattoa korkeammalla hinnalla. Lisäksi lisätään artiklaan 3n kohta 11, jonka mukaan hintakattomekanismin toimintaa tarkastellaan uudelleen kahden kuukauden välein tammikuun 2023 puolivälistä alkaen. Uudelleentarkastelussa on otettava huomioon hintakattomekanismin tehokkuus ja hintakaton on oltava vähintään viisi prosenttia venäläisen öljyn ja venäläisten öljytuotteiden markkinoiden keskihinnan alapuolella. Tämä mahdollistaa öljyn käyvän markkinahinnan muuttamisen markkinoiden kehityksen ja teknisten muutosten mukaan. Hintakattomekanismin avulla pyritään rajoittamaan poikkeuksellisista markkinaoloista johtuvia hintapiikkejä, vähentämään Venäjän öljytuloja, vakauttamaan

globaalia energiahintaa ja lieventämään muiden valtioiden energiatoimituksiin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia.⁵³

6 Öljypakotteiden vaikutukset

Venäjän raakaöljyn tuotannosta yhteensä noin 70-75 prosenttia koostuu raakaöljyn ja öljyjalosteiden viennistä. Venäjän tilastoviranomaisen Rosstatin mukaan öljy- ja kaasusektorin osuus Venäjän bruttokansantuotteesta oli vuonna 2022 noin 20 prosenttia. Karkeasti arvioituna noin 10 prosentin pudotus Venäjän öljy- ja kaasusektorilla voisi leikata valtion bruttokansantuotteesta noin 2 prosenttia. Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan jälkeen Venäjän öljyvienti supistui vain vähän, kunnes Euroopan unioni asetti tuontikiellot venäläiselle raakaöljylle 5. joulukuuta 2022 alkaen ja öljytuotteille 5. helmikuuta 2023 alkaen. Kansainvälisen energiajärjestön International Energy Agency (IEA) arvion mukaan Venäjän raakaöljyn ja öljytuotteiden vienti oli lokakuussa 2022 supistunut vain 4 prosenttia sodan alkamiseen verrattuna. Syksyllä 2022 EU:n osuus Venäjän öljyn viennistä oli noin kolmannes, IEA:n arvion mukaan Venäjä vei öljytuotteita EU:n jäsenmaihiin kyseisen vuoden lokakuussa noin miljoonaa barrelia päivässä.⁵⁴ Euroopan unionin asettama öljypakotekokonaisuus kattaa noin 90 prosenttia Venäjän öljyn tuonnista unioniin.⁵⁵

EU:n asettamien pakotteiden myötä venäläisen öljyn tuonti unionimaihin on supistunut.⁵⁶ Unionimaat ovat korvanneet venäläistä öljyä muilla tuontilähteillä, ja Venäjältä tuotavan öljyn määrä on pudonnut muutamassa vuodessa murto-osaan entisestä. Venäjän osuus EU:n öljyn tuonnista oli vuoden 2022 alussa noin 27 prosenttia, josta se laski vain noin 3 prosenttiin vuoden 2024 mennessä.⁵⁷ Venäjän öljystä ja kaasusta saamat tulot laskivat 24 prosenttia vuosien 2022 ja 2023 välillä.⁵⁸ Venäjä on kuitenkin saanut uusia markkinoita Intiasta, Kiinasta ja Turkista.⁵⁹ Kuva 2. kuvaa Venäjän fossiilisten polttoaineiden vientiä raakaöljynä ja öljytuotteina Azerbaidžaniin, Intiaan, Singaporeen, Turkkiin ja muihin maihin tammikuun 2022 ja

⁵³ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2024. Tietoa EU:n Venäjän vastaisista pakotteista.

⁵⁴ Euro ja talous 2022. EU:n voimaan tulossa olevat pakotteet voivat leikata ison loven Venäjän öljytuloihin.

⁵⁵ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2024. Tietoa EU:n Venäjän vastaisista pakotteista.

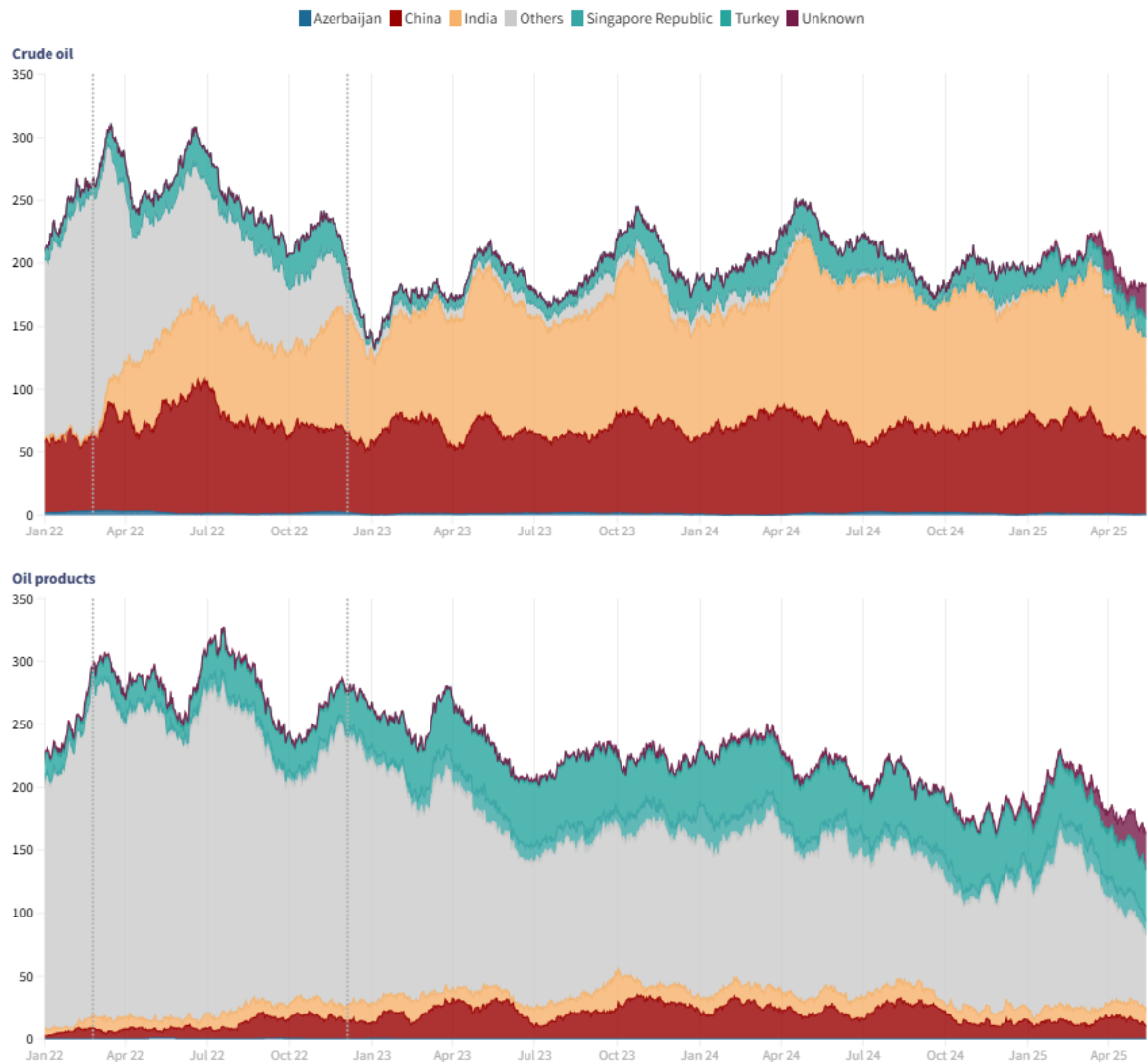
⁵⁶ Euro ja talous 2022. EU:n voimaan tulossa olevat pakotteet voivat leikata ison loven Venäjän öljytuloihin.

⁵⁷ Centre for Research on Energy and Clean Air 2025. Tracking the impacts of G7 & EU's sanctions on Russian oil.

⁵⁸ Atlantic Council 2024. Oil, gas, and war: The effect of sanctions on the Russian energy industry.

⁵⁹ Euro ja talous 2022. EU:n voimaan tulossa olevat pakotteet voivat leikata ison loven Venäjän öljytuloihin.

huhtikuun 2025 välillä. Venäjä on onnistunut ylläpitämään öljynviennin volyymia lähelle entistä tasoa, sen saadessa tuloja useista uusista kauppakumppaneista. Vientitulojen arvo on siitä huolimatta laskenut huomattavasti. Vaikka öljyn kohonnut markkinahinta on kasvattanut Venäjän öljynviennistä saamia tuloja, raskaat hinnanalennukset ja kohonneet kuljetuskustannukset, Aasian suuntautuvan viennin pidempien kuljetusmatkojen vuoksi, ovat syöneet venäläisten öljytoimittajien myyntikatteita.⁶⁰

Kuva 2. Fossil fuel shipment departures from Russia (Centre for Research on Energy and Clean Air 2025. Tracking the impacts of G7 & EU's sanctions on Russian oil.)

Euroopan unionin Venäjää vastaan asettamien öljypakotteiden seurauksena myös vienti Euroopan unionin jäsenvaltioista Venäjälle on supistunut 50,9 miljardia euroa vuosien 2021 ja 2023

⁶⁰ Atlantic Council 2024. Oil, gas, and war: The effect of sanctions on the Russian energy industry.

välillä. Muun muassa Suomi on vähentänyt vientiään Venäjälle ja Keski-Aasiaan maihin, kuten Kazakstaniin, Georgiaan, Armeniaan, Turkmenistaniin ja Uzbekistaniin. Suomi on vähentänyt öljyvientiä Venäjälle ja Keski-Aasiaan unionimaista kolmanneksi eniten. Verrattaessa vuotta 2021 vuoteen 2023 Suomi vähensi öljyn vientiä Keski-Aasian maihin 68,9 prosenttia. Yhteisesti Euroopan unionin jäsenvaltioiden vienti Keski-Aasiaan kuitenkin kasvoi vuosien 2021 ja 2023 välillä 14,0 miljardia euroa. Osa unionimaista, kuten Slovenia, Bulgaria, Latvia ja Kroatia, jopa kasvattivat vientiään Venäjälle ja Keski-Aasiaan.⁶¹ Osa unionin jäsenvaltioista on erityisen riippuvaisia Venäjän öljytoimituksista, eikä niillä ole muita toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja öljyn tuomiseksi.⁶²

6.1 Väliaikaiset poikkeukset

Euroopan unioni otti huomioon säätäessään öljypakotteita jäsenvaltioiden erilaiset lähtökohdat energiariippuvuuden suhteen myöntämällä tietyille valtioille väliaikaisia poikkeuksia. Esimerkiksi maantieteellisen sijaintinsa vuoksi Venäjältä tuotavasta öljystä riippuvaisille Keski-Euroopan valtioille sallittiin toistaiseksi venäläisen raakaöljyn tuonti putkia pitkin tai rajatut siirtymäajat tietyille öljytuotteille.⁶³ Päätöksen (YUTP) 2022/884 johdannon kohtien 10 ja 11 mukaan on otettava huomioon, että Tšekki on erityisen riippuvainen raakaöljystä saatavista öljytuotteista, Bulgaria on maantieteellisen sijaintinsa vuoksi erityisen altis kieltojen vaikutuksille ja Kroatian jalostusteollisuus tarvitsee säännöllisiä tyhjiökaasuöljytoimituksia pysyäkseen toiminnassa. Näin ollen asetuksen (EU) 2022/879 artiklan 1 kohdan 7 mukaan lisätään asetukseen (EU) N:o 833/2014 artikla 3m, jonka kohdan 8 mukaan väliaikaisena poikkeuksena öljykieltoja ei sovelleta putkia pitkin toiseen jäsenvaltioon toimitetusta raakaöljystä saatujen öljytuotteiden tuontiin tai siirtoon Tšekkiin tai myyntiin ostajille Tšekissä 5. joulukuuta 2023 alkaen.⁶⁴ Lisäksi artiklan 3m kohdan 5 mukaan 5. joulukuuta 2022 alkaen Bulgarialla on lupa meriteitse toimitetun Venäjältä peräisin olevan tai Venäjältä viedyn raakaöljyn ja öljytuotteiden ostamiseen, tuomiseen tai siirtämiseen 31. joulukuuta 2024 saakka. Lisäksi artiklan 3m kohdan 6 mukaan 5. helmikuuta 2023 alkaen Kroatialla on lupa Venäjältä peräisin olevan tai

---

⁶¹ Tulli 2025. Suomen vienti Venäjälle ja Keski-Aasiaan romahti 68,9 prosenttia kahdessa vuodessa.

⁶² Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2024. Tietoa EU:n Venäjän vastaisista pakotteista.

⁶³ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2024. Tietoa EU:n Venäjän vastaisista pakotteista.

⁶⁴ Euroopan unionin neuvoston 16. joulukuuta 2024 antaman asetuksen (EU) 2024/3192 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 1 mukaan muutetaan asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklan 3m kohtaa 8 siten, että Tšekkiä koskevaa väliaikaista poikkeusta jatketaan 5. kesäkuuta 2025 saakka.

Venäjältä viedyn tyhjiökaasuöljyn ostamiseen, tuomiseen tai siirtämiseen 31. joulukuuta 2023 saakka.⁶⁵

Euroopan unionin neuvoston 16. joulukuuta 2022 antaman päätöksen (YUTP) 2022/2478 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohdan 15 mukaan solidaarisuudesta Ukrainaa kohtaan on aiheellista sallia Unkarin, Slovakian ja Bulgarian vievän väliaikaisten poikkeusten perusteella tuodusta venäläisestä raakaöljystä jalostettuja tiettyjä öljytuotteita Ukrainaan. Lisäksi ympäristö- ja turvallisuusriskien lieventämiseksi on aiheellista sallia Bulgarian vievän väliaikaisten poikkeusten perusteella tuodusta venäläisestä raakaöljystä jalostettuja tiettyjä öljytuotteita kolmansiin maihin. Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 16. joulukuuta 2022 antaman asetuksen (EU) 2022/2474 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 8 mukaan lisätään asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklan 3m kohtiin 7 ja 8 alakohdat, joiden mukaan Bulgaria, Unkari ja Slovakia voivat tiettyjen ehtojen täyttyessä myydä, toimittaa, siirtää tai viedä Venäjältä tuodusta raakaöljystä jalostettuja liitteen XXXI mukaisia öljytuotteita Ukrainaan 5. helmikuuta 2023 alkaen. Lisäksi artiklan 3m kohtaan 7 lisätään alakohta, jonka mukaan Bulgaria voi tiettyjen ehtojen täyttyessä myydä, toimittaa, siirtää tai viedä liitteen XXXII mukaisia öljytuotteita mihin tahansa kolmanteen maahan, mikäli tällaisia tuotteita ei voida varastoida turvallisesti Bulgariassa.

6.2 Pakotteiden kiertäminen

Venäläiset tahot ovat pyrkineet kiertämään Euroopan unionin asettamia laajoja pakotteita muun muassa käyttämällä monimutkaisia rahoitusjärjestelmiä, väärentämällä kauppatavaroiden luonteen tai alkuperän sekä hyödyntämällä unionin ulkopuolisten maiden lainkäyttöalueita. Rajoittavien toimenpiteiden kohteina olevat venäläiset henkilöt ja yhteisöt ovat lisäksi pyrkineet salaamaan varansa. Pakotteiden kiertämisen estämiseksi ja ehkäisemiseksi EU on ryhtynyt useisiin toimenpiteisiin. EU on muun muassa kieltänyt Venäjän kautta kolmansiin maihin vietävien kaksikäyttötuotteiden ja -teknologian sekä taistelulentä tuotteiden kauttakulun unionin jäsenvaltioiden kautta. Lisäksi EU on estänyt alusten, jotka suorittavat aluksesta alukseen tehtäviä siirtoja ja joita epäillään öljypakotteiden rikkomisesta, pääsyn unionin alueella sijaitseviin satamiin. EU on myös kieltänyt kaksikäyttötuotteiden, -teknologian ja ilmailualan tuotteiden jälleenmyynnin Venäjälle.⁶⁶

---

⁶⁵ Asetuksen (EU) 2024/3192 artiklan 1 kohdan 1 mukaan muutetaan asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklan 3m kohtaa 6 siten, että Kroatiata koskevaa väliaikaista poikkeusta jatketaan 31. joulukuuta 2025 saakka.

⁶⁶ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2024. Tietoa EU:n Venäjän vastaisista pakotteista.

Euroopan unionin neuvoston 25. helmikuuta 2023 antaman päätöksen (YUTP) 2023/434 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohdan 9 mukaan, jotta voitaisiin minimoida rajoittavien toimenpiteiden kiertämisen riskiä, on aiheellista kieltää unionista vietyjen tiettyjen tuotteiden kauttakulku Venäjän alueen kautta. Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 25. helmikuuta 2023 antaman asetuksen (EU) 2023/427 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 2 mukaan lisätään asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklaan 2 kohta 1a, jonka mukaan kielletään unionista vietyjen kaksikäyttötuotteiden ja -teknologioiden kauttakulku Venäjän alueen kautta. Lisäksi asetuksen (EU) 2023/427 artiklan 1 kohdan 3 mukaan lisätään asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklaan 2a kohta 1a, jonka mukaan kielletään unionista vietyjen ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden kauttakulku Venäjän alueen kautta.

Euroopan unionin neuvoston 23. kesäkuuta 2023 antaman päätöksen (YUTP) 2023/1217 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohdan 29 mukaan venäläistä raakaöljyä ja öljytuotteita kuljettavien alusten lisääntyneiden vilpillisten käytäntöjen vuoksi ja jäsenvaltioiden rannikoiden suojelemiseksi tällaisten alusten mahdollisilta ympäristöonnettomuuksilta on aiheellista vahvistaa rajoittavia toimenpiteitä. Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 23. kesäkuuta 2023 antaman asetuksen (EU) 2023/1214 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 10 mukaan lisätään asetukseen (EU) N:o 833/2014 artikla 3eb, jonka mukaan 24. heinäkuuta 2023 alkaen kielletään pääsy unionin alueella sijaitseviin satamiin ja sulkuihin aluksilta, jotka suorittavat siirtoja aluksesta alukseen missä tahansa jäsenvaltion suuntautuvan matkan vaiheessa mikäli on perusteltua syytä epäillä, että kyseinen alus rikkoo asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklan 3m kohdissa 1 ja 2 tai artiklan 3n kohdissa 1 ja 4 säädettyjä kieltoja.

Euroopan unionin neuvoston 24. kesäkuuta 2024 antaman päätöksen (YUTP) 2024/1744 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun päätöksen 2014/512/YUTP muuttamisesta johdannon kohdan 13 mukaan on aiheellista rajoittaa sellaisten alusten toimintaa, jotka osallistuvat Venäjälle sodankäyntiä varten tuloja tuottavien tuotteiden kuljetuksiin ja joiden toiminta edistää tai tukee Venäjän Ukrainaan kohdistamia toimia tai politiikkoja. Näin ollen Euroopan unionin neuvoston 24. kesäkuuta 2024 antaman asetuksen (EU) 2024/1745 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta annetun asetuksen (EU) N:o 833/2014 muuttamisesta artiklan 1 kohdan 3 mukaan muutetaan asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklan 3ea kohtaa 1 siten, että kielletään pääsy unionin alueella oleviin satamiin 16. huhtikuuta 2022 alkaen ja sulkuihin 29. heinäkuuta 2022 alkaen kaikilta Venäjän lipun alle rekisteröidyiltä aluksilta.

Päätöksen (YUTP) 2024/1744 johdannon kohdan 24 mukaan, jotta voitaisiin helpottaa Ukrainan taistelukentillä käytettävien tai Venäjän sotilasjärjestelmien kehittämisen, tuotannon tai käytön kannalta kriittisten tuotteiden jälleenviennin torjuntaa on aiheellista edellyttää, että unionin toimijoilla on käytössä asianmukaista huolellisuutta koskevat mekanismit, joilla ne voivat tunnistaa ja arvioida Venäjän vientiä koskevat riskit ja lievittää niitä. Näin ollen asetuksen (EU) 2024/1745 artiklan 1 kohdan 27 mukaan muutetaan asetuksen (EU) N:o 833/2014 artiklan 12g kohtaa 1 siten, että kun viejä myy, toimittaa, siirtää tai vie kolmanteen maahan liitteissä XI, XL, XX tai XXXV⁶⁷ luoteltuja tavaroita tai teknologioita, on viejän sopimuksella kiellettävä tuotteiden vastaanottajalta tuotteiden jälleenvienti Venäjälle tai jälleenvienti Venäjällä käytettäväksi 20 maaliskuuta 2024 alkaen.

Aikaisemmin Euroopan unionin jäsenvaltioilla on ollut monenlaisia määritelmiä siitä, mitä unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisella tarkoitetaan ja mitä seuraamuksia rikkomuksiin tulisi soveltaa. Korostaakseen muun muassa Venäjää vastaan asettamiensa pakotteiden täytäntöönpanon tärkeyttä, EU lisäsi asettamiensa rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen unionirikosten listalle.⁶⁸ Euroopan unionin neuvoston 24. huhtikuuta 2024 antaman direktiivin (EU) 2024/1226 unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelystä ja direktiivin (EU) 2018/1673 muuttamisesta johdannon kohdan 4 mukaan unionin rajoittavien toimenpiteiden tehokas soveltaminen edellyttää yhteisiä vähimmäis-sääntöjä unionin rajoittavia toimenpiteitä rikkovan rikollisen toiminnan määrittelemiseksi. Näin ollen direktiivin (EU) 2024/1226 artiklan 3 kohdan 1 mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toiminta, joka on tahallista ja rikkoo kieltoa tai velvoitetta, joka muodostaa unionin rajoittavan toimenpiteen tai josta säädetään unionin rajoittavan toimenpiteen täytäntöönpanemiseksi annetussa kansallisessa säännöksessä, on rikos.

7 Yhteenveto ja johtopäätökset

Euroopan unioni syntyi toisen maailmansodan jälkeisessä Euroopassa, jossa keskeisenä tavoitteena oli rauhan säilyttäminen Euroopassa sijaitsevien valtioiden välillä monipuolisen ja tiiviin yhteistyön avulla. Euroopan unionin oikeus jakautuu primaariseen ja sekundaariseen oikeuteen. Primaarista oikeutta ovat esimerkiksi EU:n perussopimukset, joiden avulla unioni on perustettu ja joiden avulla määritellään unionin toimielinten tehtävät ja lainsäätämisyhteistyö.

---

⁶⁷ Asetuksen (EU) N:o 833/2014 liitteen XI mukaan kielto koskee ilma- ja avaruusaluksiin tarkoitettuja tuotteita ja teknologioita, liitteen XL mukaan kielto koskee metallin työstöön, tietojenkäsittelykoneistoihin, navigointilaitteisiin, painettuihin piireihin ja puolijohteisiin tarkoitettuja tuotteita ja teknologioita, liitteen XX mukaan kielto koskee lentopetrolin ja polttoaineläpäaineiden lisäaineita ja liitteen XXXV mukaan kielto koskee ampuma-aseita ja muita aseita.

⁶⁸ Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto 2025. Aikajana - EU:n pakotteet Venäjää vastaan.

unionissa. Sekundaarinen oikeus vuorostaan muodostuu unionin itsensä säätämästä normistosta kuten EU:n antamista asetuksista ja päätöksistä, joita säädetään perussopimuksissa määritellyn lainsäätämisyjärjestyksen mukaan. Lainsäätämisyjärjestykseen unionin toimielimistä osallistuvat Euroopan parlamentti, Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan komissio. Asetuksia ja päätöksiä säätävät Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan parlamentti yhdessä Euroopan komission antamien esitysten pohjalta. EU:n antamat päätökset määrittelevät unionin lähestymistavan tiettyyn maantieteelliseen tai aihekohtaiseen kysymykseen. Unioni kohdistaa rajoittavia toimenpiteitä henkilöihin tai yhteisöihin päätöksissä säädetyin mukaisesti. Unionin rajoittavat toimenpiteet Venäjää vastaan toteutettiin muuttamalla Euroopan unionin neuvoston SEU artiklan 29 nojalla antama päätös konkreettiseksi velvoitteeksi antamalla SEUT artiklan 215 nojalla kaikissa EU:n jäsenvaltioissa suoraan sovellettava asetus. Toimintamalli korostaa EU-oikeuden erikoisluonnetta - unionin on mahdollista asettaa laajoja kaikkia jäsenvaltioiden toimijoita sitovia pakotteita, mikäli jäsenvaltiot pääsevät käsiteltävänä olevassa asiassa yksimieliseen yhteisymmärrykseen.

Venäjän kohdistettua Ukrainaan sotilaallisia toimia 2010- ja 2020-luvuilla Euroopan unioni on asettanut Venäjää vastaan erilaisia henkilö- ja talouspakotteita sekä diplomaattisia toimenpiteitä. Asettamalla rajoittavia toimenpiteitä EU on pyrkinyt tukemaan Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Merkittävimpiä Euroopan unionin Venäjää vastaan asettamista pakotteista ovat päätökseen 2014/145/YUTP perustuva henkilöpakotteita sisältävä asetus (EU) N:o 269/2014 ja päätökseen 2014/512/YUTP perustuva talouspakotteita sisältävä asetus (EU) N:o 833/2014. Unionin asettamat talouspakotteet kieltävät unionista tai mistä tahansa muualta peräisin olevien tuotteiden ja teknologioiden, jotka voisivat edistää Venäjän sotilaallista, teknologista tai puolustus- ja turvallisuusalan kehittämistä, myynnin, toimituksen, siirron ja viennin suoraan tai välillisesti Venäjällä oleville luonnollisille henkilöille, oikeushenkilöille, yhteisöille tai elimille tai käytettäväksi Venäjällä. Talouspakotteet kohdistuvat muun muassa kaksikäyttötuotteisiin ja teknologioihin sekä raakaöljyyn ja öljytuotteisiin. Lisäksi EU:n asettamat pakotteet kieltävät edellä mainittuihin toimiin liittyvän teknisen avun, välityspalvelujen, rahoituksen ja rahoitusavun suoran tai välillisen tarjoamisen. Unionin toimijoita on muun muassa kielletty antamasta vakuutuksia tai rahoitusta meriteitse kuljetettavan venäläisen öljyn kuljetuksiin. Pakotteet kieltävät lisäksi tuotteiden kauttakuljetuksen unionin tai kolmansien maiden kautta, varastoinnin unionin alueella sekä unionin satamien ja sulkujen käytön. Kuljetuskiellot kohdistuvat erityisesti öljyn kuljetuksessa käytettäviin aluksiin ja niiden tarkoituksena on vaikeuttaa Venäjän mahdollisuuksia ohjata öljyä kolmansiin maihin.

Euroopan unionin asettamien öljypakotteiden vaikutukset ovat olleet kaksijakoisia. Tarkoituksen mukaisesti pakotteilla on ollut merkittävä heikentävä vaikutus Venäjän talouteen ja sen mahdollisuuteen rahoittaa sotilaallisia toimia Ukrainassa. EU:n asettamien pakotteiden myötä Venäjän öljynvienti unionin jäsenvaltioihin on vähentynyt huomattavasti, mutta samalla

venäläisen öljyn saatavuuden rajoittamisella on ollut negatiivisia vaikutuksia unionin energiateollisuudelle. Vaikutukset ovat näkyneet erityisesti maantieteellisen sijaintinsa vuoksi öljyrajoituksille alttiina olevissa ja venäläisestä öljystä riippuvaisissa valtioissa. Öljypakotteista seurannutta öljynhinnan voimakasta nousua kansainvälisillä markkinoilla ja energiateollisuuden heikentymistä Euroopassa, on pyritty rajoittamaan hintakattomekanismin avulla ja antamalla tietyille unionin jäsenvaltioille erityisistä väliaikaisia poikkeuksia. Hintakattomekanismin tarkoituksena on mahdollistaa venäläisen öljyn virtaus maailmanmarkkinoille samalla kuitenkin rajoittaen siitä maksettavaa hintaa. Väliaikaisilla poikkeuksilla vuorostaan pyritään takaamaan energian riittävä saatavuus unionimaissa. Unionin asettamia pakotteita on aktiivisesti pyritty kiertämään Venäläisten tahojen toimesta esimerkiksi hyödyntämällä unionin ulkopuolisten maiden lainkäyttöalueita ja väärentämällä kauppatavaroiden luonne tai alkuperä. Pakotteiden kiertämisen estämiseksi ja ehkäisemiseksi Euroopan unioni on muun muassa kieltänyt tuotteiden kauttakulun Venäjän kautta, velvoittanut jäsenmaiden yrityksiä kieltämään tuotteiden jälleenmyynnin Venäjälle ja lisännyt unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisen unionirikosten listalle. Pakotteilla on ollut lisäksi unionin jäsenvaltioita yhdistävä vaikutus - valtiot osoittivat poikkeuksellista yhtenäisyyttä hyväksyessään yhdessä taloudellisesti riskialttiita toimia yhteisen turvallisuuden varmistamiseksi. Rajoittavien toimenpiteiden luonteen, vaikutusten ja keston jatkuva uudelleentarkastelu korostaa Euroopan unionin sitoutumista Ukrainan suvereniteetin tukemiseen sekä kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden edistämiseen Euroopassa.

Tämä opinnäytetyö osoittaa Euroopan unionin öljypakotteiden nojautuvan vahvaan oikeudelliseen perustaan ja muodostavan laajan taloudellisen painostuskeinon, joka on merkittävästi muovannut niin unionin sisäistä kuin ulkoistakin toimintaympäristöä. Kokonaisuutena unionin öljypakotteet ovat muokanneet kansainvälisiä energiamarkkinoita uudelleen. Vaikka venäläistä öljyä virtaa edelleen maailmalle, on venäläisen öljyn kuljetusreitit, hinta ja kysyntä muuttunut merkittävästi pakotteiden seurauksena. EU:n rajoittavilla toimenpiteillä on ollut merkittäviä vaikutuksia niin Venäjään kuin EU:n jäsenvaltioihin ja kolmansiiin maihin. Öljypakotteiden tarkastelu osoittaa unionin kyenneen hyödyntämään oikeudellisia keinoja vastauksena kansainväliseen kriisiin. Unionin antamia asetuksia on muutettu kymmeniä jollei satoja kertoja Venäjän vastaisten pakotteiden tiukentamiseksi ja niiden voimassaoloaikojen pidentämiseksi. Rajoittavia toimenpiteitä tullaan tulevaisuudessa todennäköisesti jatkamaan - ainakin siihen asti, että Venäjän sotilaalliset toimet loppuvat Ukrainassa ja rauha saadaan palautettua Eurooppaan. Laajojen talouspakotteiden säätäminen osoittaa Euroopan unionin pystyvän toimimaan yhtenäisesti ja päättäväisesti tilanteessa, joka uhkaa rauhaa ja turvallisuutta Euroopassa.

Lähteet

Kirjallisuus ja artikkelit

Ojanen, T. 2016. EU-oikeuden perusteita. E-kirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Raitio, J. & Tuominen, T. 2020. Euroopan unionin oikeus. E-kirja. Helsinki: Alma Talent.

Rautiainen, P., Kostiainen, A., Kurki, V., Soininen, N. & Määttä, T. 2023. Oikeus ja sen tutkiminen. E-Kirja. Tampere: Vastapaino.

Muut lähteet

Atlantic Council. 23.05.2024. Oil, gas, and war: The effect of sanctions on the Russian energy industry. Viitattu 18.05.2025. <https://www.atlanticcouncil.org/content-series/russia-tomorrow/oil-gas-and-war/#:~:text=The%20party%20that%20has%20suffered,in%202023%20compared%20to%202022>

BBC. 26.02.2020. MH17 Ukraine plane crash: What we know. Viitattu 09.04.2025. <https://www.bbc.com/news/world-europe-28357880>

BBC. 24.02.2022. Ukraine conflict: What we know about the invasion. Viitattu 12.03.2025. <https://www.bbc.com/news/world-europe-60504334>

BBC. 30.09.2022. Putin declares four areas of Ukraine as Russian. Viitattu 12.03.2025. <https://www.bbc.com/news/live/world-63077272?page=4>

Centre for Research on Energy and Clean Air. 2025. Tracking the impacts of G7 & EU's sanctions on Russian oil. Viitattu 18.05.2025. <https://energyandcleanair.org/russia-sanction-tracker/#:~:text=Russia%20made%20an%20estimated%20EUR,the%202%20month%20period%20alone>

Crimea platform. 2025. Timeline of Crimea occupation and annexation attempt. Viitattu 12.01.2025. <https://crimea-platform.org/en/occupation-chronology/>

EUR-Lex. 19.09.2024. EU:n rajoittavat toimenpiteet Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen johdosta. Viitattu 03.11.2024. <https://eur-lex.europa.eu/Fl/legal-content/summary/eu-restrictive-measures-in-view-of-russia-s-invasion-of-ukraine.html>

Euro ja talous. 23.11.2022. EU:n voimaan tulossa olevat pakotteet voivat leikata ison loven Venäjän öljytuloihin. Viitattu 19.04.2025. <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2022/eu-n-voimaan-tulossa-olevat-pakotteet-voivat-leikata-ison-loven-venajan-oljytuloihin/>

Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto. 11.01.2014. Eurooppa-neuvosto, 20-21.3.2014, 20-21 maaliskuuta 2014. Viitattu 16.09.2024. <https://www.consilium.europa.eu/fi/meetings/european-council/2014/03/20-21/>

Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto. 16.12.2024. Tietoa EU:n Venäjän vastaisista pakotteista. Viitattu 11.01.2025. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/sanctions-against-russia-explained/>

Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto. 17.12.2024. Aikajana - EU:n pakotteet Venäjää vastaan. Viitattu 12.01.2025. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/sanctions-against-russia/timeline-sanctions-against-russia/>

Eurooppa-neuvosto ja Euroopan unionin neuvosto. 24.02.2025. EU:n Venäjän vastaiset pakotteet. Viitattu 12.03.2025. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/sanctions-against-russia/#military-aggression>

MTV Uutiset. 09.03.2020. 298 kuolonuhria: Mitä todella tapahtui Malaysia Airlinesin matkustajakoneelle Ukrainassa? Näkemykset eroavat totaalisesti - lue täältä kansainvälisen tutkintaryhmän ja Venäjän versiot kohta kohdalta. Viitattu 09.04.2025. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/298-kuolonuhria-mita-todella-tapahtui-malaysia-airlinesin-matkustajakoneelle-ukrainassa-nakemykset-eroavat-totalisesti-lue-taalta-kansainvalisen-tutkintaryhman-ja-venajan-versiot-kohta-kohdalta/7752746>

Streethav Primary School. 2025. Climates and biomes - the continent of Europe. Viitattu 18.05.2025. <https://streethayprimary.org.uk/blog/2023-11-10-13-30-04-climates-and-biomes-the-continent-of-europe>

Tulli. 2024. Venäjään kohdistuvat pakotteet. Viitattu 16.09.2024. <https://tulli.fi/ajankoh-taista/pakotteet>

Tulli. 2025. Suomen vienti Venäjälle ja Keski-Aasiaan romahti 68,9 prosenttia kahdessa vuodessa. Viitattu 11.01.2025. <https://tulli.fi/-/suomen-vienti-venajalle-ja-keski-aasiaan-romahti-68-9-prosenttia-kahdessa-vuodessa>

Ulkoministeriö. 2025. Mitä ovat kansainväliset pakotteet. Viitattu 12.01.2025. <https://um.fi/mita-ovat-pakotteet>

Kuva 1. Invaded parts of Ukraine (BBC 2022. Putin declares four areas of Ukraine as Russian.)	18
Kuva 2. Fossil fuel shipment departures from Russia (Centre for Research on Energy and Clean Air 2025. Tracking the impacts of G7 & EU's sanc-tions on Russian oil.)	28